

Üniversite Öğrencilerinin Turizm Bölümü Tercihlerinin Demografik Özelliklerine Göre Değerlendirilmesi ve Yaşam Doyumları İlişkisi: Ön lisans ve Lisans Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma: Fethiye Örneği (Department Choice Among the Factors Predicting the Life Satisfaction of University Students: A Study on Associate and Bachelor Tourism Program Students)**

Gizem ÖZEN^a , *** Emre ERGÜN^a**

^a Fethiye Ali Sıtkı Mefharet Koçman Vocational School, Department of Travel Tourism and Leisure Services, Tourism and Travel Services Program, Muğla/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 21.03.2023

Kabul Tarihi: 22.06.2023

Anahtar Kelimeler

Turizm öğrencileri

Turizm bölümü

Yaşam doyumu

Öz

Turizm bölümünde öğrenim gören öğrencilerin bölüm tercihlerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi, faktörlerin yaşam doyumlarına etkilerinin incelenmesi ile yaş, cinsiyet ve eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğinin ortaya çıkarılması araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla ön lisans ve lisans eğitimi alan 224 öğrenciden basit tesadüfî örnekleme tekniği ile veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Faktör analizi sonucu öğrencilerin bölüm tercihini oluşturan ifadeler dört boyuta ve yaşam doyumunu oluşturan ifadeler bir boyuta indirgenmiştir. Öğrencilerin turizm bölümü seçimlerinde yaşlarına, cinsiyetlerine ve aldıkları eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Öğrencilerin turizm seçme boyutlarından alanın çekiciliği ve kendilerini bu alanda gerçekleştirebileceklerine olan inançlarının yaşam doyumlarına pozitif etki ettiği ortaya çıkarılmıştır.

Keywords

Tourism students

Tourism

Life satisfaction

Abstract

The aim of the study is to determine the factors affecting the department preferences of the students studying in the tourism department, examining the effects of factors on students' life satisfaction and to reveal whether the factors differ according to the age, gender and education level of the students. To achieve this purpose, data were collected from 224 tourism students with associate and bachelor programmes using simple random sampling technique. SPSS 22.0 program was used in order to analyze the data. As a result of the factor analysis, the expressions constituting the department preference of the students were reduced to four dimensions and the expressions constituting the life satisfaction were reduced to one dimension. Statistically significant differences were found in the choice of the tourism department of the students according to their age, gender and their education level. It has been revealed that the attractiveness of the area from the tourism choice dimensions of the students and their belief that they can realize themselves in this area have a positive effect on their life satisfaction.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: eergun@mu.edu.tr (E. Ergün)

DOI: 10.21325/jotags.2023.1242

** Bu çalışma yürütücülüğünü Gizem ÖZEN ve danışmanlığını Emre ERGÜN'ün 2209/A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında TÜBİTAK tarafından desteklenmiş olan "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Bölüm Tercihleri ve Yaşam Doyumları İlişkisi" isimli projesinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Üniversite öğrencilerinin öğrenim görmek istedikleri bölüm, gelecekteki meslek seçimlerini de etkileyeceğinden, öğrencilerin hayatlarında önemli yer teşkil etmektedir. Turizm endüstrisinin gelişmesi, sektörde istihdam edilecek eğitilmiş işgücüne olan ihtiyacın artmasına neden olmuş; söz konusu ihtiyacı karşılamak için de turizm eğitimi veren programlar, geçmişten daha çok ilgi çeker hale gelmişlerdir (İbiş, Şengel, Batman & Zengin, 2016). Yaşam doyumu ise Özer ve Karabulut (2003, s.72)'a göre kişinin beklentileri ile sahip olduklarının karşılaştırılması sonucu oluşan bir kavramdır. Diener (2000)'e göre, üniversite öğrencilerinin çoğunluğunda yaşam doyumu, paradan daha çok önem taşımaktadır. Öğrencilerin, eğitimleri boyunca uygun ortamlarda bulunmaları, fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri, yaşam doyumlarını arttıracaktır (Özgür, Gümüş & Durdu, 2010, s.26). Gündoğar, Gül, Uskun, Demirci ve Keçici (2007, s.24)'ye göre ilgi duydukları bölümü okuyan üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu ilgi duymadıkları bölümü okuyan öğrencilere göre daha fazladır. Bu bağlamda çalışma, lisans ve ön lisans turizm öğrencilerinin turizm bölüm tercihleri ile yaşam doyumları ilişkisini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin turizm bölümünü seçme boyutlarının sahip oldukları demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya çıkarmak ise çalışmanın alt amaçlarıdır. Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutları ile yaşam doyumları ilişkisini ortaya koyan bir çalışmaya ulusal ve uluslararası literatürde rastlanmamıştır. Bu bağlamda çalışmanın literatüre katkı sağlaması düşünülmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturmak için turizm öğrencilerinin bölüm tercihleri ile yaşam doyumu kavramları ele alınacaktır. Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Değişkenlerin birlikte değişimlerini inceleyen ilişkisel tarama araştırmaları, birden fazla sayıda değişkeni, değişkenlere müdahale etmeden inceler (Karasar, 2016, s.114-119). Çalışmada öğrencilerin turizm alanını seçme boyutlarının yaşlarına, cinsiyetlerine ve aldıkları eğitim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu durumda öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri ve aldıkları eğitim düzeyi modelin bağımsız değişkenlerini; öğrencilerin turizm bölümünü seçme boyutları ise modelin bağımlı değişkenlerini oluşturmaktadır. Çalışmada ayrıca turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutları ile yaşam doyumları ilişkisi de incelenmiştir. Bu durumda öğrencilerin yaşam doyumları çalışmanın bağımlı değişkenini oluştururken turizm alanını seçme boyutları bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır.

Turizm Öğrencilerinin Bölüm Tercihleri

Ülkeyi ziyaret eden turistlerin duyacakları memnuniyet seviyesinin ve ülke turizm gelirlerinin artırılmasında turizm eğitiminin olumlu etkiler sağladığı kabul edilmektedir (Zengin & Uzut, 2017, s.16). Türkiye'de turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm bölüm tercih nedenleri ile ilgili literatürde çalışmalar mevcuttur (Kuşluvan & Kuşluvan, 2003; Erdinç & Kahraman, 2012; Dinçer, Akova & Kaya, 2013; Üzümcü, Alyakut & Günsel, 2015; Ergün, Uslu & Akay, 2016; Keleş, 2017).

Kuşluvan ve Kuşluvan (2000), öğrencilerin turizm bölümü seçimlerinde, turizm endüstrisindeki işleri ilginç bulmalarının %89 katılım oranıyla en yüksek paya sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca öğrencilerin yarısından fazlası sektördeki çalışma şartları ve kariyer olanaklarından yeteri kadar bilgi sahibi olmadan seçim yaptıklarını ifade etmişlerdir (Kuşluvan & Kuşluvan, 2000, s.261). Erdinç ve Kahraman (2012), öğrencilerin yüzde 96'sının turizm

mesleğini isteyerek seçtiğini ortaya çıkarmıştır. Dinçer ve diğerlerinin (2013) bulguları da Erdinç ve Kahraman (2012)'i destekler niteliktedir. Dinçer ve diğerlerine (2013) göre turizm mesleği, öğrencilerin çoğunluğu tarafından sevildiği ve günümüz şartlarında geçerliliğe sahip bir meslek olarak görüldüğü için tercih edilmektedir. Üzümcü ve diğerleri (2015), öğrencilerin turizm tercihlerinde ücret ve kariyer olanaklarının ilk iki sırada olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Öğrencilerin aldıkları turizm eğitimi ile daha üst konumlara çıkacaklarını ve uzun yıllar sektörde çalışabileceklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir (Üzümcü vd., 2015, s.193). Ergün vd. (2016)' ne göre öğrencilerin turizm bölümü seçimlerinde yabancı dil öğrenmek isteği en önemli kriter olarak belirlenmiştir. Sektördeki kolay iletişim olanakları ve daha fazla uygulama yapabilme olanakları ise öğrencilerin seçimlerinde diğer önemli faktörlerdir. Keleş (2017), öğrencilerin %41,2'sinin başka bölüm kazanamadığından dolayı turizmi tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Konuyla ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin turizm bölümünü tercih etmelerindeki en önemli sebepleri; turizmdeki işleri ilginç bulmaları, turizm mesleğini sevmeleri, sektörün ücret ve kariyer anlamında sağladığı olanaklar, yabancı dil öğrenme istekleri ve elde ettikleri bilgileri daha kolay uygulama olanakları olarak özetlenebilir.

Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu

Kişinin gerçekleşmesini bekledikleri ile gerçek hayatta karşısına çıkanları karşılaması sonucu oluşan sonuç olarak ifade edilen yaşam doyumu kavramı ilk kez 1961 yılında Neugarten tarafından ortaya çıkarılmıştır (Özer & Karabulut, 2003, s.73). Yaşam doyumu, kişinin yaşamını hem duygusal hem de bilişsel olarak değerlendirmesini içeren bir kavramdır (Diener, Oishi & Lucas, 2003). Yaşam doyumu, bireyin kendi koyduğu standartları yaşam koşullarına karşı kontrol ettiği bir değerlendirmeyi içerir (Pavot & Diener, 1993). Bu yüzden, bireyin belirlediği standartları karşılayabilme yeteneği yaşam doyumunu arttırırken, standartlar ile gösterdiği performans arasındaki farkın artması durumu ise yaşam doyumunu düşürecektir (Çapan, 2010, s.1667).

Öğrencilerin çoğunluğu üniversite hayatına girdikten sonra farklı bir çevre ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Üniversite ortamına geçiş ile ilgili yaşayacakları stresin iyi yönetilmemesi, öğrencilerin uyum konusunda zorluk yaşamalarına ve yaşam doyumlarının azalmasına neden olabilecektir (Lee, Kim ve Wacholtz, 2016, s.29). Bireyler arası ilişkilerini, mental ve fiziksel sağlığını, yaşam standardını ve ekonomik durumunu yetersiz gören, ev ya da yurt ortamında yaşamaktan mutlu olmayan, kaldıkları yerlerin fiziksel şartları kötü olan üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarının daha düşük seviyede olduğu ortaya çıkmıştır (Özgür vd., 2010, s.25; Chow, 2005, s.146). Dost (2007)'a göre üniversitede okuyan öğrencilerin yaşam doyum seviyeleri; cinsiyetlerine, algıladıkları akademik başarı ve ekonomik durumlarına, hayatla ilgili gelecek beklentilerine, dini açıdan inanış ve yalnız kalma değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Algıladıkları başarı ve ekonomik durumu düşük olan öğrencilerin yaşam doyumlarının, başarı ve ekonomik durumu yüksek olan öğrencilere göre daha düşük seviyede olduğunu ortaya çıkarmıştır. Matheney ve diğerlerine (2002, s.81) göre de öğrencilerin finansal özgürlükleri yaşam doyumlarının önemli göstergeleridir. Benzer şekilde Özkara, Kalkavan ve Çavdar (2015, s.343) öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleri arttıkça yaşam doyumlarının da arttığını ortaya çıkarmıştır.

Literatürde öğrencilerin yaşam doyumu ile algıladıkları stresi inceleyen çalışmalar da mevcuttur. Alleyne, Alleyne ve Grenidge (2010, s.291), mezun olmamış öğrencilerin stres oranlarının artmasının daha düşük yaşam tatminine yol açtığını ve öğrencilerin çalışma ortamlarını, kampüs olanaklarını ve algıladıkları stresi, yaşam doyumlarının temel yordayıcıları olarak ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili benzer çalışmalar (Ergün, 2020, s.907; Civitci, 2015, s.271;

Abolghasemi & Varaniyab, 2010, s. 748; Kaya, Tansel, Melekoğlu & Çakıroğlu, 2015, s. 257; Shi, Wang, Bian & Wang, 2015, s.1; Simons, Aysan, Thomoson, Hamarat & Steele, 2002, s.129; Coffman & Gilligan, 2002, s.53) Alleyne ve diğerlerini (2014) destekler nitelikte olup; algılanan stres ile yaşam doyumu arasındaki ters yönlü ilişkiyi, başka bir ifadeyle algılanan stresin azalması sonucu yaşam doyumunun artacağını ya da algılanan stresin artması sonucu yaşam doyumunun azalacağını ifade etmişlerdir.

Üniversite öğrencilerinin bölüm tercihlerinin yaşam doyumlarına etkisini inceleyen çalışmalar ulusal ve uluslararası literatürde mevcut olmakla birlikte söz konusu çalışmaların çoğunluğunda farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumları karşılaştırılmıştır (Ulucan, Kılınç, Kaya & Türkçapar, 2011; Baş, 2011; Recepoğlu, 2013, s.311; Pınar vd., 2015, s.288; Özdemir & Dilekmen, 2016). Çalışmalarda farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumu seviyeleri de farklı çıkmıştır. Gündoğar ve diğerleri (2007, s.24) ise öğrencilerin tam anlamıyla istemedikleri, ilgi alanlarının dışında olan bölüm tercihlerinin yaşam doyumlarını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin yaşam doyumlarını yordayan çalışmalarda öğrencilerin bölüm tercihleri bir değişken olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm bölüm tercih nedenlerini (Kuşluvan & Kuşluvan, 2000; Erdinç, 2012; Dinçer vd., 2013; Üzümcü vd., 2015; Ergün vd., 2016; Keleş, 2017), üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu (Lee vd., 2016; Özgür vd., 2010; Chow, H., 2005; Dost, 2007; Matheney vd., 2002; Özkara vd., 2015), turizm öğrencilerinde yaşam doyumunu (Ergün, 2020; Karaçıl, 2018; Keskin vd., 2020), öğrencilerin yaşam doyumu ile algıladıkları stresi (Alleyne vd., 2014; Ergün, 2020; Civitci, 2015; Abolghasemi & Varaniyab, 2010; Kaya vd., 2015; Shi vd., 2015; Simons vd., 2002; Coffman ve Gilligan, 2002) ve üniversite öğrencilerinin bölüm tercihlerinin yaşam doyumlarına etkisini inceleyen çalışmalar (Ulucan vd. 2011; Baş, 2011; Recepoğlu, 2013; Pınar vd., 2015; Özdemir & Dilekmen, 2016; Gündoğar vd., 2007) ulusal ve uluslararası literatürde mevcut olmakla birlikte turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutları ile yaşam doyumlarını ilişkilendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda çalışma özgün nitelikte olup aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir;

H1: Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını tercih boyutlarının yaşam doyumlarına istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir etkisi bulunmaktadır.

H2 : Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutları yaşlarına göre farklılık göstermektedir.

H3 : Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutları cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H4 : Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutları aldıkları eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

Yöntem

Araştırma verilerinin kısa zamanda toplanabilme olanağı, veri toplama maliyetinin diğer yöntemlere göre daha düşük olması ve verilerin daha kolay analizi (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2010, s. 78; Arıkan, 2018, s.155); çalışmada anket tekniğinin tercih edilmesinin temel nedenleridir. Araştırmada kullanılan ölçekte öğrencilerin demografik bilgilerinin yanında bölüm tercihlerine ve yaşam doyumlarına ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Öğrencilerin bölüm tercihleri ile ilgili ifadeler oluşturulurken Lee, Kim, Seong, Lo (2008) tarafından geliştirilen ve Ergün vd. (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek kullanılmıştır. Öğrencilerin yaşam doyumları ile ilgili ifadeler oluşturulurken ise Dağlı ve Baysal (2016) tarafından geliştirilen ölçekten yararlanılmıştır. Bölüm

tercihlerini ölçen ifadeler 23 maddeden ve yaşam doyumunu ölçen ifadeler ise 5 maddeden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin öğrencilerden toplanması için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 94 numaralı karar ve 220110 numaralı protokol ile gerekli izin alınmış ve anketler, öğrencilere öğrenim gördükleri sınıflarda, gerekli açıklamalar yapılarak dağıtılmış ve verilerin çoğunluğu bu şekilde toplanmıştır. Veri toplama aşamasında birimlerinde bulunamayan öğrenciler için ise e-posta ve sosyal medya grupları kullanılmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri birimlerin öğrenci işlerinden alınan bilgilere göre, Muğla'nın Fethiye ilçesinde turizm öğrenimi gören aktif 260 ön lisans öğrencisi ve 240 lisans öğrencisi bulunmaktadır. Altunışık ve diğerleri (2010, s.135), 500 kişiye sahip araştırma evreninde 217 kişinin örneklem için yeterli olacağını ifade etmişlerdir. 121 ön lisans ve 103 lisans öğrencisi olmak üzere toplam 224 öğrenciden veri toplanabilmektedir. Evreni oluşturan her bir eleman eşit seçilme şansına sahip olduğundan dolayı basit tesadüfi örnekleme tekniği (Altunışık ve diğerleri, 2010, s.136) ile veriler toplanmıştır.

Araştırma verilerini toplamak amacıyla kullanılan ölçeklerin (Bölüm tercih ölçeği ve yaşam doyumu ölçeği) güvenilirlikleri, içsel tutarlılık ölçülmesinde en çok kullanılan yöntem olduğundan dolayı (Altunışık vd., 2010, s.121), Cronbach Alfa katsayısı ile ölçülmüştür. Alfa katsayısının 0,80-1 arası ortaya çıkması ölçeğin yüksek güvenilir olduğu anlamına gelmektedir (Kayış, 2010, s.405). Bölüm tercih ölçeğinin katsayısı 0,897 ve yaşam doyumu ölçeğinin katsayısı 0,898 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda her iki ölçeğin yüksek güvenilir olduğu anlaşılmaktadır. Ölçeğin içerik geçerliliğini elde etmek amacıyla 30 adet ön lisans düzeyinde ve 20 adet lisans düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden anketi yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin ölçek maddelerine yorumları da dikkate alınarak anket son şeklini almıştır. Yapısal geçerlilik için ise yakınsak geçerlilik faktör analizi yapılarak sağlanmıştır.

Analiz ve Bulgular

Araştırma verilerinin analizinde parametrik testleri uygulayabilmek için verilerin normal dağılım göstermesi gerekmektedir. Verilerin normal dağılmaması durumunda parametrik olmayan (nonparametrik) testler kullanılmalıdır (Yılmaz & Yılmaz, 2005, s.177). Kolmogorov- Smirnov testi ile verilerin normal dağılıp dağılmadığını incelemek mümkündür (Altunışık ve diğerleri, 2010, s.206). Yapılan Kolmogorov- Smirnov testine göre verilere ait anlamlılık düzeyleri (P değerleri) 0,05'in altında hesaplanmıştır. Terzi (2005, s.204)'ye göre verilerin normal dağılım göstermeleri için anlamlılık düzeylerinin (P değerinin) 0,05'in üzerinde ortaya çıkması gerekmektedir. Bu durumda araştırma verilerinin normal dağılıma sahip olmadıkları ve parametrik olmayan testlerle analiz edilmeleri kararına varılmıştır. Verilerin analizleri için sırasıyla frekans analizi, açıklayıcı faktör analizi, güvenilirlik analizi, Mann- Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablolar ile sunulmuştur. Tablo 1'de katılımcılara ait demografik özellikler görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik özellikler

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Eğitim	Frekans	Yüzde
Erkek	117	52,2	Ön lisans	121	54
Kadın	107	47,8	Lisans	103	46
Toplam	224	100	Toplam	224	100
Yaş	Frekans	Yüzde	Sınıf	Frekans	Yüzde
18 ve altı	13	5,8	1.sınıf	95	42,4
19-25	175	78,1	2.sınıf	88	39,3
26-32	16	7,1	3.sınıf	14	6,3
33-39	8	3,6	4.sınıf	24	12,1
40 ve üzeri	12	5,4	Toplam	224	100
Toplam	224	100			

Öğrencilerin yüzde 52,2'si erkek, yüzde 47,8'si kadın, yüzde 54'ü ön lisans, yüzde 46'sı lisans mezunudur. Yaş grubu olarak en çok katılımcı yüzde 78,1 oranıyla 19-25 aralığında olup yüzde 81,7'si birinci ve ikinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır.

Boyut sayısını azaltarak değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkilerini daha iyi açıklayabilmek, faktör analizinin temel amacıdır (Altunışık vd., 2010, s.262). Faktör analizi için verilerin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Bartlett küresellik testi (Barlett's test of sphericity) ve Örneklem Yeterliliği İstatistiği (Kaiser-MeyerOlkin(KMO) değerlerine bakılmalıdır. Bartlett küresellik testi p değerinin 0,05 anlamlılık (significance) seviyesinden düşük olması gerekmektedir. 0-1 arası değere sahip KMO değerinin 1 olması değişkenlerin birbirlerini tam olarak tahmin edebilecekleri anlamındadır (Sipahi, YurtKoru & Çinko, 2010, s.79-80).

Ölçeklerin faktör analizine uygun olması için Bartlett testi anlamlılık değerinin 0,05 değerinden küçük ve KMO değerinin 0,80-0,90 arasında olması gerekmektedir (Sipahi vd., 2010, s.79-80; Akgül & Çevik, 2003, s.104). KMO değerinin yüksek olması ölçeği oluşturan değişkenlerin diğer değişkenler tarafından mükemmel tahmin edilebilmesi anlamına gelmektedir. 0,80- 0,90 arası ortaya çıkan KMO değeri örneklem büyüklüğü için iyi bir değer olarak yorumlanmaktadır (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2016, s.207). Çalışmada kullanılan Bölüm Tercihi Ölçeğine ilişkin KMO değeri 0,801 ve Bartlett testi değeri 0,000 olarak hesaplanırken; Yaşam Doyumu Ölçeğine ilişkin KMO değeri 0,812 ve Bartlett testi değeri 0,000 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda her iki ölçeğin de faktör analizine uygunluğuna karar verilmiştir. Bölüm tercihi ve yaşam doyumu ölçeklerine açıklayıcı faktör analizi sonucu ortaya çıkan değerler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Ölçeklere Yönelik Açıklayıcı Faktör Analizi

Ölçekler	Değişkenler	Faktör Yükleri	Açıklanan Varyans(%)	Faktörler
Bölüm Tercihi Ölçeği	İstihdam yüzdesi	0,811	52,044	İş Fırsatları
	Artan iş potansiyeli	0,786		
	Daha fazla ilgi	0,677		
	Daha fazla çalışmak	0,579		
	İşler çekici	0,575		
	Farklı iş olanakları	0,562		
	Teorik donanım	0,524		

Tablo 2. Ölçeklere Yönelik Açıklayıcı Faktör Analizi (devamı)

	Daha kolay çalışma	0,824	68,445	Kendini Gerçekleştirme
	Hizmet etmek	0,746		
	Kendimi gerçekleştirmek	0,717		
	Yeteneklerime uyuyor	0,684		
	Çalışmak iyi	0,528		
	Yabancı dil	0,810	55,025	Yabancı Kültüre Uyum
	Teorik olmaması	0,730		
	Yabancı kültür	0,617		
	Yurtdışı	0,574		
	Yüksek ücretler	0,844		
	Daha fazla yükselme	0,725	53,179	Alan Çekiciliği
	Turizm önerilir	0,547		
	Sosyal medya	0,513		
Yaşam Doyumu Ölçeği	Mükemmel yaşam	0,941	72,240	Yaşam Doyumu
	Yaşamdan memnun	0,880		
	Önemli şeylere sahip	0,867		
	İdeallerime yakın	0,837		
	Tekrar dünyaya gelsem	0,707		

Ölçeklerin yakınsak geçerlilikleri için her boyutta açıklanan ortalama varyans değerlerinin 0,50'den daha büyük bir değere sahip olması gerekmektedir (Fornel & Larcker'dan akt. Ateş, 2017, s.25). Tablo 2'de faktörlerin her birinde açıklanan varyansın yüzde 50'nin üzerinde olduğundan, ölçeklerin yakınsak geçerliliklerinin sağlandığı anlaşılmaktadır.

Lee vd. (2008), geliştirdikleri bölüm tercihi ölçeğini ölçeği 5 faktöre indirgemişler ve faktörleri kendini gerçekleştirme, iş fırsatları, alan çekiciliği, turizmde çalışma kolaylığı ve akademik başarı olarak adlandırmışlardır. Lee vd. (2008) tarafından geliştirilen bölüm tercih ölçeğini Türkçeye uyarlayan ve Türkiye'de öğrenim gören öğrenciler üzerinde uygulayan Ergün vd. (2016) ise ölçeği 4 faktöre indirgemişler ve faktör isimlerini kendini gerçekleştirme, alan çekiciliği, turizmde çalışmanın kolaylığı ve yabancı kültüre uyum olarak adlandırmışlardır. Benzer şekilde çalışmamızda bölüm tercihi ölçeği dört faktöre indirgenmiş ve ortaya çıkan faktörler içeriklerindeki ifadeler de dikkate alınarak; iş fırsatları, kendini gerçekleştirme, yabancı kültüre uyum ve alan çekiciliği olarak adlandırılmıştır. Faktörlere uygulanan güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Faktörlerin Güvenilirlik Analizleri

Faktörler	Güvenilirlik Analizleri
İş Fırsatları	0,840
Kendini Gerçekleştirme	0,880
Yabancı Kültüre Uyum	0,723
Alan Çekiciliği	0,701
Yaşam Doyumu	0,898

Alfa katsayısı 0,60-0,80 arası ölçekler “oldukça güvenilir” ve 0,80-1 arası ölçekler “yüksek derecede güvenilir” olarak nitelendirildiğinden (Kayış, 2010, s.405) faktör analizi sonucu ortaya çıkan iş fırsatları, kendini gerçekleştirme ve yaşam doyumu faktörleri yüksek derecede güvenilir ve alan çekiciliği ile yabancı kültüre uyum boyutları oldukça güvenilir olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin turizm bölümü seçimlerinde hangi faktörün daha fazla tercih edildiğini ortaya çıkarmak için faktörlerin ve faktörleri oluşturan ifadelerin aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır. Bölüm tercih ölçeğine ait faktörlere ait aritmetik ortalamalar Tablo 4'tedir.

Tablo 4. Bölüm Tercih Ölçeği Faktörlerine Ait Aritmetik Ortalamalar

Faktörler	Aritmetik Ortalamalar
Yabancı Kültüre Uyum	4,29
Kendini Gerçekleştirme	3,90
İş Fırsatları	3,77
Alan Çekiciliği	3,30

Tablo 4’e göre öğrencilerin turizm bölümünü tercihlerinde en yüksek ortalama “Yabancı Kültüre Uyum” faktöründe hesaplanmıştır. İlgili faktörden en çok hangi ifadenin tercih edildiğini ortaya çıkarmak için faktörü oluşturan ifadelerin aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır. “Yabancı dil öğrenmek istiyorum” ifadesi 4,59 ortalama ile ilk sırada yer alırken, “Diğer alanlarla karşılaştırıldığında, yabancılarla ve yabancı kültürlerle iletişim olanağı var.” ifadesi 4,43 ortalama ile ikinci sırada yer almıştır.

Bağımsız Örneklem t Testi (Independent Sample t Test), iki bağımsız grup verilerinin karşılaştırılmasında kullanılırken, Tek yönlü Anova (One Way Anova) testi ikiden fazla grubun verilerinin karşılaştırılmasında kullanılır (Altunışık vd., 2010, s. 180). Tek Yönlü Anova testi yapıldıktan sonra, gruplardaki farklılıkların nereden kaynaklandığını belirlemek için Scheffe testi sonuçları değerlendirilmelidir (Altunışık vd.,2010, s.200). Bağımlı değişkenin bağımsız değişken tarafından nasıl açıklandığını belirlemek için ise Regresyon Analizi yapılmalıdır (Sipahi vd., 2010, s.79-80). Bağımsız örneklerde uygulanan Bağımsız Örneklem t testlerinin ve gruplar arasındaki Tek Yönlü Anova testinin parametrik olmayan alternatifleri sırasıyla Mann Whitney U Testi ve Kruskal- Wallis testleridir (Altunışık vd., 2010, s.204). Çalışmada H1 hipotezini test etmek amacıyla Regresyon Analizi, H2 hipotezini test etmek amacıyla Kruskal- Wallis testi, H3 ve H4 hipotezlerini test etmek amacıyla da Mann Whitney U Testi yapılmıştır. 0,05 değerinin altında anlamlılık seviyesine sahip hipotezler kabul edilmiş; 0,05 değeri üzerindeki anlamlılık seviyesine sahip hipotezler ise reddedilmiştir. Faktörlere ait cinsiyet değişkeni üzerine yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları ve anlamlılık seviyeleri Tablo 5’te sunularak yorumlanmıştır.

Tablo 5. Cinsiyet Değişkeni Üzerine Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Faktörler	İş Fırsatları	Kendini Gerçekleştirme	Yabancı Kültüre Uyum	Alan Çekiciliği
Mann Whitney U	5512,000	5824,000	4584,000	6256,000
Anlamlılık	0,120	0,362	0,000	0,987

Gruplama Değişkeni: Cinsiyet

Tablo 5’e göre turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutlarının cinsiyetlerine göre farklılıkları anlamlılık seviyesi 0,05’in altında olduğundan “Yabancı Kültüre Uyum” faktöründe ortaya çıkmıştır. Diğer faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. “Yabancı Kültüre Uyum” faktöründe öğrencilerin cinsiyetine ait sıra değerleri ortalamaları kadın öğrencilerde 96,94 ve erkek öğrencilerde 126,98 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda erkek öğrenciler bölüm tercihlerinde, kadın öğrencilere göre “Yabancı Kültüre Uyum” faktörünü oluşturan ifadelere daha çok katılmışlardır.

Faktörlere ait aldıkları eğitim seviyeleri değişkeni üzerine yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları ve anlamlılık seviyeleri Tablo 6’da sunularak yorumlanmıştır.

Tablo 6. Aldıkları Eğitim Seviyesi Değişkeni Üzerine Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Faktörler	İş Fırsatları	Kendini Gerçekleştirme	Yabancı Kültüre Uyum	Alan Çekiciliği
Mann Whitney U	5376	4744	3376	4664
Anlamlılık	0,830	0,103	0,000	0,070

Gruplama Değişkeni: Aldıkları Eğitim Seviyesi

Öğrencilerin aldıkları eğitim seviyeleri üzerine yapılan Mann Whitney U Testindeki 0,05 altında hesaplanan anlamlılık seviyesi “Yabancı Kültüre Uyum” faktöründe ortaya çıkmıştır. “Yabancı Kültüre Uyum” faktöründe öğrencilerin aldıkları eğitim seviyelerine ait sıra değerleri ortalamaları ön lisans eğitimi alan öğrencilerde 82,92 ve lisans eğitimi alan öğrencilerde 125,06 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda lisans eğitimi alan öğrenciler ön lisans eğitimi alan öğrencilere göre, bölüm tercihlerinde, “Yabancı Kültüre Uyum” faktörünü oluşturan ifadelerle daha çok katılmışlardır.

H2 hipotezini test etmek amacıyla faktörlere yaş değişkeni üzerine yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları ve anlamlılık seviyeleri Tablo 7’de sunularak yorumlanmıştır

Tablo 7. Yaş Değişkeni Üzerine Yapılan Kruskal- Wallis Testi Sonuçları

Faktörler	İş Fırsatları	Kendini Gerçekleştirme	Yabancı Kültüre Uyum	Alan Çekiciliği
Ki-kare	5376	4744	3376	4664
Df	4	4	4	4
Anlamlılık	0,000	0,000	0,000	0,146

Tablo 7’ye göre turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutlarının yaş durumlarına göre farklılıkları anlamlılık seviyesi 0,05’in altında olduğundan, “İş Fırsatları”, “Kendini Gerçekleştirme” ve “Yabancı Kültüre Uyum” faktörlerinde ortaya çıkmıştır. “İş Fırsatları” ve “Yabancı Kültüre Uyum” faktörlerinde farklı yaş grupları için sıra değerleri incelendiğinde, “İş Fırsatları” faktöründe 18 ve altı yaş grubundaki öğrencilerin sıra değerleri 75,83 olarak hesaplanırken, 33 ve 39 yaş grubundaki öğrencilerin sıra değerleri 195,5 değerinde hesaplanmıştır. Benzer şekilde “Yabancı Kültüre Uyum” faktöründe 18 ve altı yaş grubundaki öğrencilerin sıra değerleri 44,50 olarak hesaplanırken; 33 ve 39 yaş grubundaki öğrencilerin sıra değerleri 184,5 değerinde hesaplanmıştır. 33 ve 39 yaş grubundaki öğrencilerin 18 ve altı yaş grubundaki öğrencilere göre turizm alanını seçmelerinde “İş Fırsatları” ve “Yabancı Kültüre Uyum” faktörlerini oluşturan ifadelerle daha çok katıldıkları anlaşılmaktadır. Yaş grupları arasında diğer farklılık ise “Kendini Gerçekleştirme” faktöründe ortaya çıkmıştır. “Kendini Gerçekleştirme” faktöründe 18 ve altı yaş grubundaki öğrencilerin sıra değerleri 91,83 olarak hesaplanırken, 26 ve 32 yaş grubundaki öğrencilerin sıra değerleri 191,00 değerinde hesaplanmıştır. 26 ve 32 yaş grubundaki öğrencilerin 18 ve altı yaş grubundaki öğrencilere göre turizm alanını seçmelerinde “Kendini Gerçekleştirme” faktörünü oluşturan ifadelerle daha çok katıldıkları anlaşılmaktadır.

Regresyon analizi, bir bağımlı ile bir ya da birden fazla bağımsız değişkenler arasında ortaya çıkan ilişkilerin matematiksel bir eşitlik ile açıklanması sürecidir (Küçüksille, 2010, s. 199). Bir bağımsız değişken kullanılarak yapılan regresyon tek değişkenli regresyon olarak ifade edilirken, birden fazla bağımsız değişkenin kullanılarak yapılan regresyon analizi çok değişkenli regresyon analizi olarak ifade edilir (Altunışık vd.,2010, s. 231). Çalışmada “Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutlarının yaşam doyumlarına etkileri bulunmaktadır.”

hipotezini test etmek amacıyla, bağımsız değişken sayısı birden fazla olduğu için, çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Faktörlere yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Faktörlere Uygulanan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Model	t değerleri	Anlamlılık
Constant	1,713	0,088
İş fırsatları	-1,574	0,117
Kendini gerçekleştirme	2,886	0,004
Yabancı kültüre uyum	0,580	0,563
Alan çekiciliği	3,347	0,001

Dependent variable: Yaşam Doyumu

Öğrencilerin turizm alanını seçme boyutlarından kendini gerçekleştirme, alan çekiciliği, iş fırsatları ve yabancı kültüre uyum boyutları bağımsız değişkenler olup, yaşam doyumu boyutu bağımlı değişkendir. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizinde, kendini gerçekleştirme ve alan çekiciliği boyutlarının, anlamlılık seviyeleri 0,05’in altında olduğundan dolayı, yaşam doyumu değişkeninin üzerinde etkilerinin oldukları görülmektedir. Boyutların anlamlılık ve t değerlerine göre bağımsız değişkenlerin (Kendini gerçekleştirme ve alan çekiciliği) bağımlı değişkeni (yaşam doyumu) tahmin etmek için kullanılabileceğine karar verilmiştir. Başka bir ifadeyle yaşam doyumu değişkenini kendini gerçekleştirme ve alan çekiciliği değişkenlerinden en az biri ile tahmin etmenin mümkün olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çoklu doğrusal regresyon modellerinde bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olması durumu, modelde belirli sorunlar ortaya çıkarabileceğinden dolayı, incelenmesi gereken bir konudur. Çoklu bağlantı durumunu ortaya çıkarmak için bazı kriterler bulunmaktadır. Bu kriterler; bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon, VIF (Varyans Büyütme Faktörü) değeri, özdeğerlerin en büyüğünün en küçüğüne oranı ve koşul indeksidir. Bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonun 0,7’nin üzerinde, VIF değerinin 10’un üzerinde ve koşul indeksinin 30’un üzerinde olması çoklu bağlantıya işaret etmektedir. Ayrıca özdeğerlerin en büyüğünün en küçüğüne oranının 100 ile 1000 arasında olması orta çoklu bağlantı olarak yorumlanırken, 1000’in üzerinde olması kuvvetli çoklu bağlantı olarak yorumlanmaktadır (Sipahi vd., 2010, s.156). Tablo 9’da bağımsız değişkenlere Ait özdeğerler, Koşul İndeksleri ve Varyans Oranları gösterilmiştir.

Tablo 9. Bağımsız Değişkenlere Ait Özdeğerler, Koşul İndeksleri ve Varyans Oranları

Boyutlar	Özdeğerler	Koşul indeksi	Varyans Oranları		
			(Sabit)	Kendini gerçekleştirmek	Alan çekiciliği
1	2,951	1,000	,00	,00	,00
2	,028	10,289	,61	,22	,76
3	,021	11,918	,39	,78	,23

Analiz sonucu, kendini gerçekleştirme ve alan çekiciliği değişkenlerine yapılan korelasyon analizinde değişkenler arasında 0,517 değerinde korelasyon hesaplanmıştır. VIF (Varyans büyütme faktörü) değerleri kendini gerçekleştirme değişkeni için 1.603 ve alan çekiciliği değişkeni için 1,410 olarak ortaya çıkmıştır. Koşul indeksinin en yüksek değeri ise 11,918 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda verilerin çoklu bağlantı kriterlerini karşılamadığı anlaşılmaktadır. Çoklu bağlantı kriterlerinde son kriter olan en büyük özdeğerin en küçük özdeğer oranı hesaplanmıştır. Özdeğerlerin en büyüğünün (2,951) en küçüğüne (0,021) oranı 140,5 olarak hesaplandığı için orta seviyede çokluktan şüphelenilmiştir. Öte yandan Sipahi ve diğerlerine (2010, s.171) göre çoklu bağıntı olduğu durumlarda değişkenlerin varyans oranı incelenmelidir. En yüksek koşul indeksi satırında değişkenlerin varyans

oranları 0,90'nın üzerindeyse değişkenler arası çoklu bağlantı olacaktır. Varyans değerlerinin hiçbirinin 0,90'un üzerinde olmadığından dolayı çoklu bağlantı olmadığına karar verilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucu elde edilen özet tablo, Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Özet Tablo

Model	R	R kare	Düzeltilmiş R kare
1	0,470	0,221	0,214

a. Predictors: (Constant), Kendini Gerçekleştirme, Alan Çekiciliği

b. Dependent variable: Yaşam Doyumu

Tablo 10'a göre, kendini gerçekleştirme ve alan çekiciliği değişkenlerinin yaşam doyumu değişkenini yüzde 22,1 oranında açıkladığı anlaşılmaktadır. Bağımsız değişkenler içerisinde bağımlı değişkeni en fazla açıklayan değişkeni bulmak için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine ait Standardize Edilmiş Katsayılar (Standardized Coefficients) incelenmelidir. Standardize Edilmiş Katsayılar (Standardized Coefficients) sütünü incelendiğinde alan çekiciliği değişken katsayısının 0,270 ve kendini gerçekleştirme değişkeninin katsayısının ise 0,266 olduğu görülmüştür. Bu durumda alan çekicilik değişkeni, yaşam doyumu değişkenini en fazla açıklayan değişken olarak yorumlanmıştır. Standardize edilmemiş (Unstandardized Coefficients) katsayılar ise Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Standardize edilmemiş (Unstandardized Coefficients) Katsayılar

Model	Unstandardized Coefficients	
	B	Standart Error
1 (Constant)	0,574	0,299
Alan çekiciliği	0,330	0,086
Kendini gerçekleştirme	0,312	0,082

a. Dependent variable: Yaşam doyumu

Tablo 11'de standardize edilmemiş (Unstandardized Coefficients) katsayılar göre alan çekiciliği faktöründeki 1 birimlik artış yaşam doyumunu 0,330 birim arttırırken, kendini gerçekleştirme faktöründeki 1 birimlik artış ise yaşam doyumunu 0,312 birim arttıracaktır.

Tartışma ve Sonuç

Turizm işletmelerinde istihdam edilecek personelin niteliği, bilgisi ve tecrübesinin yanında sahip olduğu potansiyeli, işletmelerin başarısını ve geleceğini büyük oranda etkilemektedir. Bu bağlamda sektörde çalışacak personelin eğitimi büyük önem arz etmektedir (Perman & Mikinac, 2014, s.617). Çalışmada öğrencilerin turizm sektörünü ve buna bağlı olarak turizm bölümünü tercih nedenleri araştırılmıştır. Öğrencilerin bölümü tercih nedenlerindeki değişkenleri daha iyi yorumlayabilmek amacıyla değişkenlere faktör analiz yapılmıştır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Ergün ve diğerleri (2016) bölüm tercih ölçeğini 4 faktöre indirgemiş ve faktörleri kendini gerçekleştirme, turizm alanının çekiciliği, turizmde çalışmanın kolaylığı ve yabancı kültür uyumu olarak adlandırılmıştır. Lee ve diğerleri (2008) ise bölüm tercih ölçeğini 5 faktöre indirgemiş, faktörleri kendini gerçekleştirme, iş fırsatları, alan çekiciliği, alanda çalışmanın kolaylığı ve akademik başarı olarak adlandırmışlardır. Çalışmada faktör analizi sonucu ortaya çıkan 4 faktör diğer çalışmaları desteklemektedir. Ortaya çıkan faktörler, değişkenlerin dağılımı ve önceki yapılan çalışmalar da göz önüne alınarak iş fırsatları, kendini gerçekleştirme, yabancı kültüre uyum ve alan çekiciliği olarak adlandırılmıştır.

Muğla'nın Fethiye ilçesinde turizm ön lisans ve lisans eğitimi alan öğrencilerin bölüm tercihlerinde en yüksek ortalama yabancı kültüre uyum faktöründe ortaya çıkmıştır. Faktörü oluşturan ifadelerin aritmetik ortalamasına bakıldığında ise en yüksek ortalamalar, “Yabancı dil öğrenmek istiyorum” ve “Diğer alanlarla karşılaştırıldığında, yabancılarla ve yabancı kültürlerle iletişim olanağı var.” ifadelerinde ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin turizm bölümü tercihlerinde yabancı dil öğrenme ve yabancı kültürlerle iletişime girme istekleri en önemli kriterler olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuç Ergün ve diğerlerini (2016, s.2579) desteklemektedir. Ayrıca Lee ve diğerlerine (2008) göre, turizm öğrencilerinin yurt dışında okuma isteklerinin altında yatan temel kriter yabancı kültüre, yabancı dile ve insanlara uyum sağlamak istemeleridir. Bu bağlamda elde edilen sonuç Lee ve diğerlerini (2008) de destekler niteliğindedir.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçme boyutları yaşlarına, cinsiyetlerine ve aldıkları eğitim seviyelerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testleri yapılmıştır. Öğrencilerin turizm bölüm tercihlerinde cinsiyetlerine ve aldıkları eğitim seviyelerine göre farklılık, “Yabancı Kültüre Uyum” faktöründe ortaya çıkmıştır. Erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre ve lisans eğitimi alan öğrenciler ön lisans eğitimi alan öğrencilere göre turizm bölümünü tercihlerinde, “Yabancı Kültüre Uyum” faktörünü oluşturan ifadelerle daha çok katılmışlardır. Öğrencilerin turizm bölümü tercihlerinde yaş gruplarına göre farklılık ise “İş fırsatları”, “Yabancı Kültüre Uyum” ve “Kendini Gerçekleştirme” faktörlerinde ortaya çıkmıştır. 33 ve 39 yaş grubundaki öğrenciler “İş Fırsatları” ve “Yabancı Kültüre Uyum” faktörlerini oluşturan ifadelerle 18 ve altı yaş grubu öğrencilerine göre daha fazla katılmışlardır. 18 ve altı yaş grubu ile 26-32 yaş grubu öğrencileri arasındaki diğer farklılık ise “Kendini Gerçekleştirme” faktöründe ortaya çıkmıştır. 26-32 yaş grubuna sahip öğrenciler “Kendini Gerçekleştirme” faktörünü oluşturan ifadelerle 18 ve altı öğrencilere göre daha çok katılmışlardır.

Fethiye’de turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm bölümünü seçimlerinde, turizm alanının çekici olması ve öğrencilerin kendilerini bu alanda gerçekleştirebileceklerine olan inançları, yaşam doyumlarına yüzde 22,1 oranında katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda alan çekiciliği ve öğrencilerin kendini gerçekleştirebilmelerine olan inançları yaşam doyumlarını yüzde 22,1 oranında yordayan iki faktör olarak görülmektedir. Öğrencilerin turizm alanının çekici olduğuna ilişkin düşüncelerinin 1 birim artması yaşam doyumlarının 0,330 birim artmasına neden olmaktadır. Benzer şekilde öğrencilerin kendilerini turizm bölümünde gerçekleştirebileceklerine ilişkin düşüncelerinin 1 birim artması yaşam doyumlarının 0,312 birim artmasıyla sonuçlanmaktadır. Bölüm tercihleri ölçeğini oluşturan diğer iki faktörün (İş fırsatları ve yabancı kültüre uyum) ise öğrencilerin yaşam doyumlarını yordamada istatistiksel olarak anlamlı bir katkıya sahip olmadıkları görülmektedir.

Çalışmanın sonuçlarına göre turizm eğitimi veren öğretim elemanlarına ve sektör temsilcilerine aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Üniversite öğretim elemanları, öğrencileri turizm alanında kendilerini gerçekleştirebileceklerine, ilerleyip kariyer yapabileceklerine olan inanç ve motivasyonlarını artırıcı çalışmalar yapmalıdırlar.
- Öğrenciler, yeteneklerine uygun işlerde istihdam edilmeli ve kendilerini gerçekleştirebilmeleri için onlara fırsat verilmelidir. Bu şekilde daha fazla motive olmaları ve yaşam doyumlarına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın sınırlılıkları, Muğla ilinin Fethiye ilçesinde turizm eğitimi alan ön lisans ve lisans öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiş olmasıdır. Farklı illerdeki turizm eğitimi alan öğrencilerin bölüm tercihleri ve yaşam doyumları

ilerde yapılacak çalışmalarda incelenip karşılaştırma yapılabilir. Ayrıca turizm eğitimi alan öğrencilerle farklı bölüm öğrencileri arasında da karşılaştırma yapılabilir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Çalışma verilerinin toplanabilmesi için etik kurulu izin belgesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 94 numaralı karar ve 220110 numaralı protokol ile alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Abolghasemi, A. & Varaniyab, S.(2010). Resilience and Perceived Stress: Predictors of Life Satisfaction in the Students of Success and Failure, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 5, 748-752.
- Akgül, A., & Çevik, Ç. (2003). *İstatistiksel Analiz Teknikleri*. Ankara: Emek Ofset Baskı.
- Alleyne, M.; Alleyne, P. & Greenidge, D.(2010). Life Satisfaction and Perceived Stress Among University Students in Barbados, *Journal of Psychology in Africa* , 20, 291-297.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. (4. Baskı). Sakarya: Sakarya Kitabevi .
- Arıkan, R. (2015). Anket Yöntemi Üzerinde Bir Değerlendirme, *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 97-159.
- Ateş, V. (2017). E-müşteri algıları ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 3(2), 15-31.
- Baş, A.U. (2011). Investigating Levels and Predictors of Life Satisfaction Among Prospective Teachers, *Eurasian Journal of Educational Research*, 44, 71-88.
- Chow, H. (2005). Life Satisfaction Among University Students In A Canadian Prairie City: A Multivariate Analysis, *Social Indicators Research*, 70, 139–150.
- Civitci, A.(2015). Perceived Stress and Life Satisfaction in College Students: Belonging and Extracurricular Participation as Moderators, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 205(9), 271-281.
- Coffmann, D. & Gilligan, T. (2002). Social Support, Stress, and Self-Efficacy: Effects on Students' Satisfaction, *Journal of College Student Retention*, 4(1), 53-66.
- Çapan, B.E. (2010). Relationship among perfectionism, academic procrastination and life satisfaction of university students. *Procedia, Social and Behavioral Sciences*, 5, 1665–1671.
- Çokluk, Ö.; Şekercioğlu, G.; Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*, 4. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Dağlı, A. & Baysal, N.(2016). Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1250-1262.

- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The Science of Happiness and A Proposal For A National Index. *American Psychologist*, 55 (1), 34-43.
- Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R.E. (2003). Personality, culture, and subjective wellbeing: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review of Psychology*, 54,403-425.
- Dinçer, İ.F, Akova, O.& Kaya, F. (2013). Meslek yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin kariyer planlaması üzerine bir araştırma: İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 42-56.
- Dost, M.T. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2) 22, 132-143.
- Erdinç, S.& Kahraman, S. (2012). Turizm mesleğini seçme nedenlerinin incelenmesi. VI. *Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, Antalya, 229-237
- Ergün, E. (2020). Perceived Stress Dimensions and Life Satisfaction in Tourism Vocational School Students, *Atlas Journal*, 6 (34), 902-908.
- Ergün, E., Uslu, A., Akay, B.(2016).A Study Of Perceptions Of Hospitality And Tourism Students Tourism Preferences, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(43), 2573-2579.
- Gündoğar, D.; Gül, S.; Uskun, E.; Demirci, S. & Keçeci,D. (2007). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordayan Etkenlerin İncelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10(1), 14-27.
- İbiş, S., Şengel, Ü., Batman, O.& Zengin, B.(2016). Turizm Öğrencilerinin Bölüm Tercihinde Genel Bilgi Düzeylerinin Rolü. *3rd International Congress of Tourism & Management Researches*. 20-22 Mayıs, Antalya.
- Karaçıl, G. (2018). *Türkiye’de Turizm Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Yükseköğrenim Yaşam Doyumlarının Belirlenmesi*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar Teknikler İlkeler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, C.; Tansey, T., Melekoğlu, M. & Çakıroğlu, O.(2015). Stress and Life Satisfaction of Turkish College Students, *College Student Journal*, 49, 257-261.
- Kayış, A. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, Editör: Şeref Kalaycı. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Keleş, Y. (2017). Neden turizm eğitimi? Lisans düzeyinde turizm öğrencilerine yönelik bir araştırma. 18. *Ulusal Turizm Kongresi*, Mardin, 143-150.
- Keskin, E., Yayla, Ö.& Aktaş, F. (2020). Duygusal Zeka, Kariyer Uyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkiler: Turizm Sektörü Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11 (3), 2985-2995.
- Kuşluyan, S. & Kuşluyan, Z. (2003). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 21, 251-269.
- Küçükşille, E. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, Editör: Şeref Kalaycı. Ankara: Asil Yayıncılık.

- Lee, J., Kim, E. & Wacholtz, A. (2016). The Effect of Perceived Stress on Life Satisfaction : The Mediating Effect of Self-Efficacy. *Korean Journal of Youth Studies*, 23(10), 29-47.
- Lee, M.; Kim, S.& Lo, A. (2008). Perceptions of hospitality and tourism students towards study motivations and preferences:A study of Hong Kong students, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 7(2), 45 – 58.
- Matheney, K.; Curlette, W.; Aysan, F.; Herrington, A.; Gfroerer, C.; Thompson, D. & Hamarat, E.(2002). Coping Resources, Perceived Stress, and Life Satisfaction Among Turkish and American University Students. *International Journal of Stress Management*, 9, 81–97.
- Özdemir, D & Dilekmen, M. (2016). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Duygusal Zekâ ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi, *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 98-113.
- Özgür, G., Gümüş, A.& Durdu, B. (2010). Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 25-32.
- Özer, M. & Karabulut, Ö. (2003). Yaşlılarda Yaşam Doyumu, *Geriatric*, 6(2), 72-74.
- Özkara, A.B., Kalkavan, A. & Çavdar, S. (2015). Spor Bilimleri Alanında Eğitim Alan Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyum Düzeylerinin Araştırılması, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, Special Issue 3, 336-346.
- Pavot, W. & Diener, E. (1993). Review of the Satisfaction with Life Scale. *Psychological Assessment*. 5, 164-172.
- Perman, L.,Mikinac, K. (2014). Effectiveness of Education Processes in tourism and Hospitality in the Republic of Croatia, Congress Proceedings Trends in Tourism and Hospitality Industry, *Tourism and Hospitality Industry*.
- Pınar, Ş.; Bilgiç, D.; Demirel, G.; Akyüz, M.; Karatepe, C. & Sevim, D. Sağlık alanlarında okuyan üniversite öğrencilerinin tükenmişlik ve yaşam doyumları arasındaki ilişki, *TAF Prev Med Bull*, 14(4), 284-292.
- Recepoglu, E. (2013). Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumları ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* Özel Sayı, (1), 311-326.
- Shi, M. ; Wang, X.; Bian, Y.& Wang, L.(2015). The Mediating Role Of Resilience İn The Relationship Between Stress And Life Satisfaction Among Chinese Medical Students: A CrossSectional Study, *BMC Medical Education*, 15(16), 1-7.
- Simons, C., Aysan, F., Thompson, D., Hamarat, E.& Steele, D. (2002). Coping Resource Availability and Level of Perceived Stress as Predictors of Life Satisfaction in A Cohort of Turkish College Students, *College Student Journal*, 36(1), 129-141.
- Sipahi, B., Yutkoru, E.S., Çinko, M. (2010). *Sosyal Bilimlerde SPSS’le Veri Analizi*, 3. Baskı. İstanbul: Beta Basım.
- Tabachnic, Barbara; Fidell, Linda (2013). *Using Multivariate Statistics*. Sixth edition. Boston: Pearson.
- Terzi, Y (2019). *SPSS İle İstatistiksel Veri Analizi*, Samsun.

- Ulucan, H., Kılınç, M., Kaya, K.& Türkçapar, Ü. (2011). Beden Eğitimi Spor Yüksekokullarında Öğrenimlerine Devam Eden Öğrencilerin Umutsuzluk ve Yaşam Doyum Düzeylerinin İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13 (3): 349–356.
- Üzümcü, T.P., Alyakut, Ö.& Günsel, A. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 179-199.
- Zengin, B. ve Uzut, İ. (2017). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen nedenler: İstanbul vakıf üniversiteleri örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 16-30.
- Yılmaz, Y ve Yılmaz, Y. (2005). Parametrik Olmayan Testlerin Pazarlama Alanındaki Araştırmalarda Kullanımı: 1995-2002 Arası Yazın Taraması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 177-199.

Department Choice Among the Factors Predicting the Life Satisfaction of University Students: A Study on Associate and Bachelor Tourism Program Students

Emre ERGÜN

Muğla Sıtkı Koçman University, FASMK Vocational High School, Muğla/Türkiye

Gizem ÖZEN

Muğla Sıtkı Koçman University, FASMK Vocational High School, Muğla/Türkiye

Extended Summary

The department that the university students want to study affects their life satisfaction as well as their career choices (Ulucan et al., 2011; Baş, 2011; Recepoğlu, 2013; Pınar et al., 2015; Özdemir and Dilekmen, 2016; Gündoğar vd., 2007). In this context, the aim of the research is to determine the factors that affect the department selection of the students studying in tourism associate and bachelor programs. Other aims of the research are to determine whether the factors affecting the department choices of the students differ according to the demographic characteristics of the students and to determine their effects on their life satisfaction. The data collected by simple random sampling technique from 224 students studying in tourism associate and bachelor programs were analyzed with the SPSS 22.0 program.

As a result of the factor analysis, the department choice scale with 23 items was reduced to 4 factors, and the life satisfaction scale from 5 items to 1 factor. The factors that emerged in the scale of department choice were named as “job opportunities”, “self-actualization”, “adaptation to foreign culture” and “field attractiveness” by literature research. According to the reliability analysis on the factors; “job opportunities”, “self-actualization” and “life satisfaction” factors were determined to be highly reliable, and “field attractiveness” and “adaptation to foreign culture” were determined to be quite reliable.

In order to determine which factor is most effective in students' preferences for the tourism department, the arithmetic means of the factors and the expressions forming the factors were calculated. The factor of adaptation to foreign culture has the highest factor among the factors. While the statement “I want to learn a foreign language” in the foreign culture adaptation factor ranks first with an average of 4.59, “Compared to other fields, there is the opportunity to communicate with foreigners and foreign cultures.” expression ranked second with an average of 4.43.

Statistically significant differences were determined in the statements of the students regarding the factors that affect their department choices, according to their gender, age and their education level

Compared to female students and undergraduate students, male students and associate degree students agreed more with the statements that constitute the factor of "Adaptation to Foreign Culture" in their preference of tourism department. Students in the 33 and 39 age group agreed more with the statements that make up the "Job Opportunities" and "Adaptation to Foreign Culture" factors than the students in the 18 and under age group. Students in the 26-32 age group agreed with the statements that constitute the "Self-actualization" factor more than students 18 and younger.

Multiple Linear Regression Analysis was conducted in order to reveal the effects of students' tourism department selection dimensions on their life satisfaction. It was determined that the variables of “self-actualization” and “field

attractiveness” explained the life satisfaction variable by 22.1 percent. While 1 unit increase in “field attractiveness” factor will increase life satisfaction by 0,330 units, 1 unit increase in “self-actualization” factor will increase life satisfaction by 0.312 units.

This study was performed on students studying tourism in Fethiye district of Muğla province. In future studies, department preferences and life satisfaction of students studying tourism in different provinces can be examined and compared. In addition, a comparison can be made between students studying tourism and different departments.

Ek 1. Etik Kurul İzni**MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU - 2
KARARI****Protokol No : 220110****Karar No : 94**

Araştırma Yürütücüsü	Önlisans öğrencisi GİZEM ÖZEN
Kurumu / Birimi	FETHİYE ASMK MESLEK YÜKSEKOKULU / TURİZM VE SEYAHAT HİZMETLERİ
Araştırmanın Başlığı	Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Bölüm Tercihleri ve Yaşam Doyumları İlişkisi
Başvuru Formunun Etik Kurula Geldiği Tarih	09.06.2022
Başvuru Formunun Etik Kurulda İncelendiği Tarih	İlk İnceleme Tarihi : 10.06.2022 1. Düzeltme Tarihi : 10.06.2022
Karar Tarihi	17.06.2022

KARAR : UYGUNDUR

AÇIKLAMA :Beyan edilen veri formlarının dışına çıkılmaması şartıyla araştırmanın uygulanabilirliği konusunda bilimsel araştırmalar etiği açısından bir sakınca yoktur.

Prof.Dr. Nilsun SARIYER
Başkan

Doç.Dr. Pınar YÜRÜR
Üye

Prof.Dr. Serkan ÇİÇEK
Üye

Doç.Dr. Perihan KORKUT
Üye

Doç.Dr. Raşit AVCI
Üye

Prof.Dr. Oktay YİVLİ
Üye

Doç.Dr. Savaş ARTUĞER
Üye

Doç.Dr. Tonguç Osman MUTLU
Üye

Bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

